

Chris Wrigley

[Sveučilište u Nottinghamu]

Eric John Ernest Hobsbawm (9. lipnja 1917. – 1. listopada 2012.)

O smrti Erica Hobsbawma dosta se govorilo na BBC-jevim vijestima u 10:00 sati, što je presedan kada je o povjesničarima riječ, a tu tužnu vijest prenijele su i sve važnije britanske tiskovine. Na njegovom posljednjem ispraćaju prisutan je bio i vođa Laburističke stranke Ed Milliband.

Eric Hobsbawm bio je iznimno poštovan, čak i obožavan, iako je često ostajao na margini zbog svoje čuvenosti kao komunistički intelektualac. Kada sam ga upoznao 1968. godine, a bio sam jedan od njegovih postdiplomskih studenata, tada je još uvijek bio poznat kao dr. Hobsbawm, iako je već posjedovao zavidan ugled. Mogućnost napredovanja bila mu je uskraćena iz zbog hladnoratovskih razloga. Unatoč tome što je bio izrazito cijenjen ekonomski povjesničar, vodeći ljudi Društva za ekonomsku povijest (Economic History Society) ignorirali su ga čak i u ranim 1980-ima. Drugdje u svijetu, a posebno u Brazilu i Italiji, već je bio stekao poštovanje struke, a ubrzo je postao prihvaćen i u vlastitoj zemlji.

Eric Hobsbawm rođen je u gradu Aleksandriji u Egiptu 1917. godine u obitelji Leopolda Hobsbauma i njegove žene Nelly, djevojački Gruen, koja je rodom bila iz Beča. Službenik je pogreškom njegovo prezime u rodnome listu zapisao s „w“ umjesto „u“. Njegov otac bio je britanski državljanin i zaposlenik jednog egipatskog brodarskog poduzeća. Aleksandrija je prije Sueske invazije 1956. godine bila domom mnogih pripadnika britanskog i francuskog srednjeg staleža od kojih su mnogi bili židovskog podrijetla. Nakon Prvoga svjetskoga rata obitelj Hobsbaum preselila se u Beč, a nakon smrti njegova oca 1931. godine, a zatim i majke 1933. godine, Eric se sa sestrom Nancy doselio k stricu Sidneyju u Berlin. U travnju 1933. godine zajedno sa Sidneyjem i njegovom obitelji sele u Englesku. Završio je srednju školu St. Marylebone i diplomirao

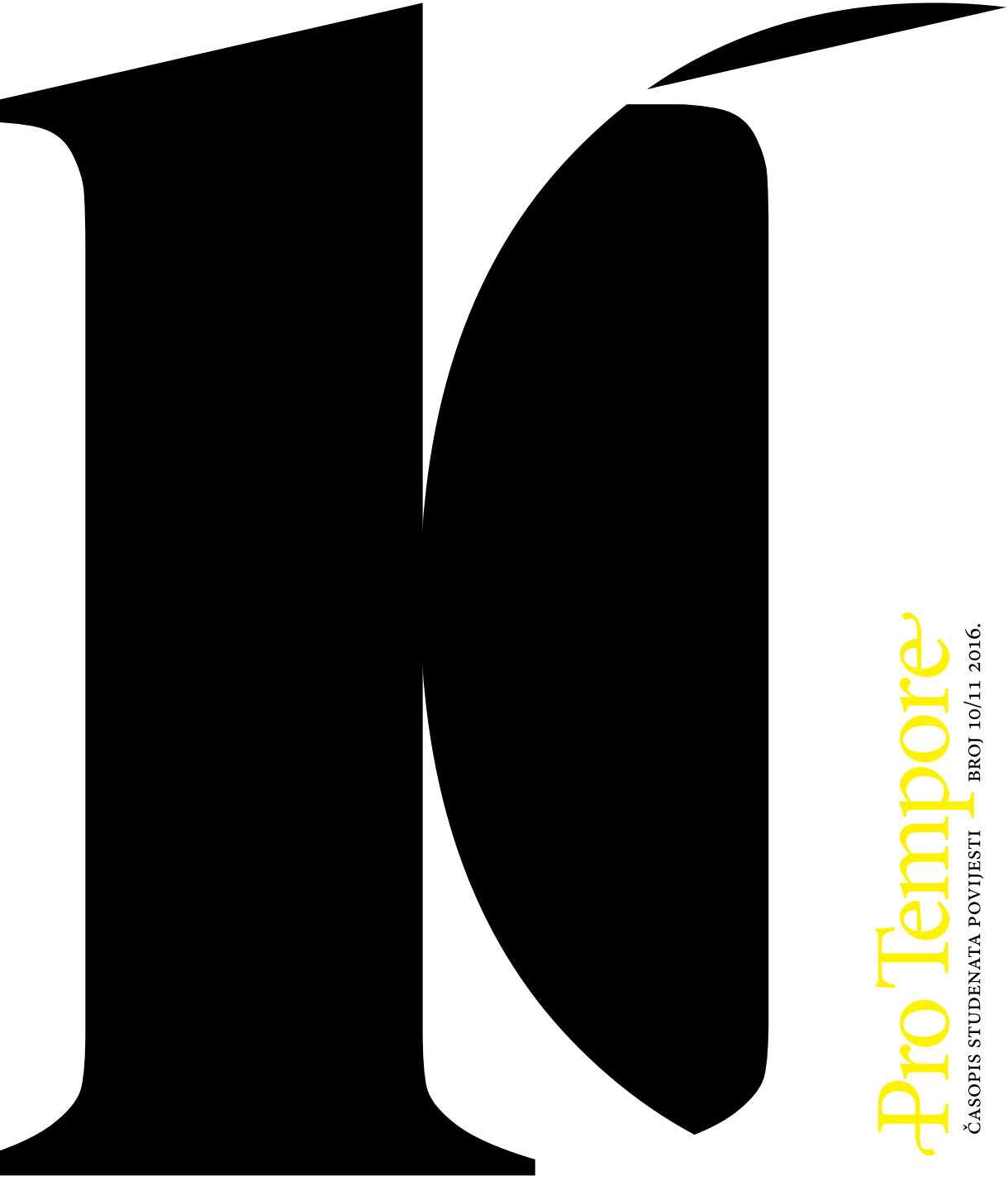
na King's Collegeu, nakon čega je služio u vojsci kao opkopar u 560. inženjerskoj satniji (560 Field Company). Zatim se vratio na Cambridge gdje je doktorirao na temu Fabijanskoga društva pod mentorskom paskom M. M. Postana, da bi naposljetku 1947. godine postao predavačem na Birkbeck Collegeu.

Birkbeck College niknuo je na temeljima Londonskog instituta za mehaniku (London Mechanics Institute), osnovanog 1823. godine te izvanrednim studentima omogućio slušanje predavanja u večernjim satima. Ericu Hobsbawmu odgovaralo je što su počeci te obrazovne ustanove usko vezani za radničku klasu, a predavanja koja su trajala od 18:00 do 21:00 sati omogućila su mu da se danju bavi znanstvenim istraživanjem i pisanjem, a da noću nakon predavanja pohodi *Ronnie Scott's* i ostale jazz klubove. Primljen je u stalni radni odnos prije nego je hajka na komunizam uzela maha za vrijeme Hladnoga rata. Iako je Birkbeck bio prilično tolerantna sredina, na unapređenje u zvanje izvanrednoga profesora morao je čekati sve do 1959. godine. Kada sam pohađao Birkbeck, tamo još davne 1968. godine, javna je tajna bila izjava postarijeg pročelnika odsjeka, profesora medievistike R. R. Darlingtona, da će Hobsbawm postati predstojnikom katedre samo preko njega mrtvoga. Do tako drastičnoga raspleta ipak nije došlo te je, nakon Darlingtonova umirovljenja, Hobsbawm ubrzo ustoličen na mjesto predstojnika 1970. godine.

Eric Hobsbawm bio je poticajan i fenomenalan mentor, srdačan, ali i istovremeno zastrašujući. Kad god bih ga izvještavao o tome kako napredujem na svojem radu, „Lloyd George i laburistički pokret“, postavljao bi vrlo pronicljiva pitanja. Uvijek bi nastavio s propitkivanjima što bi me dovelo do zaključka da nisam dovoljno temeljito promislio o temi. To se posebno odnosilo na moje nepovezivanje francuskog i velškog ruralnog radikalizma. Kada se nakon dugoga izbjivanja vratio sa znanstvenog istraživanja u Peru, otvorio mi je i mogućnost usporedbe sa situacijom u Južnoj Americi. Nakon svakoga našeg sastanka, bio sam odlučan u namjeri da dobro razmislim o temi nastojeći ga preduhitriti s pitanjima. Malo pomalo, njegova pitanja i komentari nagnali su me da proširim svoje vidike, ali i vlastitu tezu. Veselio sam se našim konzultacijama, iako bi me uvijek uhvatila trema, ali na kraju bih postao samo ustrajniji u namjeri da iskušam granice vlastitih mogućnosti. Njegov ured bio je neobično neuredan, zatrpan porazbacanim knjigama, časopisima i papirima. Uvijek bi mi ponudio da sjednem na „stolicu koju je najlakše raščistiti“. Kada bi poželio pročitati nacrt poglavlja mogega rada, predložio bi mi knjigu u koju bih se mogao zadubiti. Otpuhnuo bi dim lule potpuno posvećen mojem radu. Njegove primjedbe bile su blage i dobronamjerne, komentirao je ono što valja, kao i ono o čemu bi još trebalo promisliti (što je uglavnom upućivalo na širenje konteksta).

Tih sam se godina često susretao i s Alanom (A.J.P.) Taylorom (1906. – 1990.) koji je također bio priznat u javnosti i inozemstvu. Taylor je bio radikal, ali za razliku od Hobsbawma, njegovo članstvo u Komunističkoj partiji Velike Britanije bilo je kratka vijeka, pa radikalno djelovanje možemo pripisati njegovoj osebujnoj osobnosti. Taylor je također na sebe navukao bijes povjesničara britanskog establišmenta zbog popularnog pristupa pisanju članaka u novinama i gostovanja na TV emisijama. Usprkos svemu, Taylor je bio profesor na Oxfordu, zaslužio je mnoge akademske počasti te bio priznat i van granica domovine (posebno u Italiji i SAD-u). Eric Hobsbawm stekao je, zahvaljujući neupitnoj kvaliteti svojega rada i međunarodnom priznanju, veliki ugled

među kolegama u Britaniji. Velika Britanija također je prepoznala njegova dostignuća te mu je 1998. godine dodijeljena titula Companion of Honour čime je ušao u uski krug zaslužnih uglednika. Činjenica da, kao i mnogi najistaknutiji pojedinci nove ljevice, nije napustio Komunističku partiju Velike Britanije 1956. godine, za posljedicu je imala opetovane i otrovne napade na njegovu ličnost, čak i nakon njegove smrti (kao što je slučaj s desničarskim *Daily Mailom*). Opus Erica Hobsbawma širega je raspona od onoga Alana Taylora te uključuje ekonomski, kulturni i geografski pogled na povijest. U očima britanske javnosti Hobsbawm je zauzeo Taylorovo mjesto najpoznatijeg povjesničara, a za mnoge povjesničare u Britaniji i u svijetu bio je i ostao vrhunski autoritet i čovjek koji je unio mnoge novitete u povijesnoju znanosti.

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI – BROJ 10/11 2016.

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 10/11 2016.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti
Godina VIII, broj 10-11, 2016.

Glavni i odgovorni urednik

Tomislav Brandolica

Zamjenik glavnog urednika

Filip Šimetin Šegvić

Uredništvo

Tomislav Brandolica, Marta
Fiolić, Kristina Frančina, Marko
Lovrić, Valentina Nedeljko, Nikola
Seiwerth, Filip Šimetin Šegvić

Urednici pripravnici

Zvonimir Plavec, Vjenceslav
Rupčić, Porin Šćukanec Reznicek

Redakcija

Tomislav Brandolica, Marta Fiolić,
Kristina Frančina, Marko Lovrić,
Valentina Nedeljko, Zvonimir
Plavec, Vjenceslav Rupčić, Nikola
Seiwerth, Porin Šćukanec Reznicek,
Filip Šimetin Šegvić

Recenzenti

dr. sc. Damir Agičić
dr. sc. Ivo Banac
dr. sc. Tomislav Galović
dr. sc. Ivo Goldstein
dr. sc. Iskra Iveljić
dr. sc. Tvrtko Jakovina
dr. sc. Hrvoje Klasić
dr. sc. Bruna Kuntić-Makvić
dr. sc. Jelena Marohnić
dr. sc. Mirjana Matijević Sokol
dr. sc. Hrvoje Petrić
dr. sc. Drago Roksandić
Marie Scatena, MA
akademik Arnold Suppan
Marina Šegvić, prof.
dr. sc. Božena Vranješ Šoljan

Lektura i korektura

Gabrijela Detelj
Marta Fiolić
Ana Jelić
Nikolina Kos
Marko Pojatina
Tihomir Varjačić

Dizajn i priprema za tisak

DZN studio

Prijevodi s engleskog jezika

Tomislav Brandolica
Tina Miholjančan, prof.
Marija Marčetić
Ivan Markota
Krešimir Matešić
Judita Mustapić
Kristina Videković

Prijevodi s njemačkog jezika

Mirela Landsman Vinković
Filip Šimetin Šegvić
Azra Plićanić Mesić

Prijevodi s francuskog jezika

Jasna Čirić, prof.
Marta Fiolić
Marija Galić
Tea Šimičić

Prijevodi s talijanskog jezika

Tihana Filipčić
Loretta Lanča

Izdavač

Klub studenata povijesti – ISHA
Zagreb

Tisak

Mediaprint – Tiskara Hrastić

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim
radovima izražavaju isključivo
stavove autora i ne predstavljaju
nužno stavove i mišljenja
uredništva i izdavača

Izdavanje ovog časopisa financijski su omogućili:

Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za povijest
Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu,
Studentski zbor
Sveučilišta u Zagrebu

Privatne donacije:

Vesna Miović, I. P., M. Č.

Redakcija časopisa Pro tempore
svim se donatorima iskreno
zahvaljuje na financijskoj podršci!

Časopis se ne naplaćuje.

Adresa uredništva:

Klub studenata povijesti – ISHA
Zagreb
(za: Redakcija Pro tempore),
Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu,
Ivana Lučića 3,
10000 Zagreb

E-mail:

pt.redakcija@gmail.com
tomislav.brandolica@gmail.com